

IME/NAZIV	Koristite snažne riječi
DOB	3-6 godina
OPIS	Djeca, iako ne sva, kada se nađu u sukobu mogu učinkovito izraziti svoje želje i potrebe. Kako bi stekli ovu vještinu, djeca se moraju osjećati dovoljno snažno da se zauzmu za sebe osobito onda kada se osjećaju ugroženo. To se može ostvariti tako da mlađu djecu možete poučavati kratkim i snažnim riječima, poput "Stani!" ili "Ne sviđa mi se to!". Obavezno koristite snažan ton glasa prilikom izgovaranja takvih riječi. Djeci može pomoći spajanje riječi s fizičkim pokretom podizanja ruku uvis. Na taj način pamte snažne riječi, a ujedno i na primjeren način upotrebljavaju tijelo kada se nađu u sukobu. Ponekad djeca pribjegavaju fizičkoj agresiji kao obrambenoj strategiji a na ovaj način upotrebom gesta neće povrijediti nikoga, a osjećat će se zaštićeno.
POVEZNICE/IZVORI	https://teachingstrategies.com/blog/5-ways-support-social-emotionaldevelopment-early-childhood/

IME/NAZIV	Uvažavanje i briga o djetetu
DOB	3-6 godina

OPIS	• Pozorno slušajte pa ponovite ono što djeca kažu (iskoristite priliku djeci proširiti vokabular riječi). Jason, četverogodišnjak kaže: "Vidi, napravio sam kamion s puno Lego kocaka!", gđa Carnes odgovara: "Oh, vidim Jasone. Sagradio si kamion s desetak Lego kocki. ", Jason nadodaje: "Koristim ovaj kamion za dostavu jabuka i banana u trgovinu.", gđa Carnes odgovara: "Korištenje kamiona za dostavu voća je korisno." Pažljivim slušanjem djece potičemo njihovu samosvijest i samopouzdanje. Kada odgojiteljice aktivno slušaju djecu one im na taj način poručuju da im je stalo do onoga što djeca govore. A djeca će tada vjerojatno podijeliti svoje misli, ideje, osjećaje i priče s njima.
	• Trebali biste prihvaćati i reflektirati dječje osjećaje. Namršteni Jasper kaže odgojiteljici: "Michael je uzeo sve velike kocke!", gđa Carnes odgovara: "Jasper, djeluješ mi uzrujano zbog toga što sada nema više velikih kocaka za gradnju. Je li ti teško pričekati?". Amy kaže s entuzijazmom "Upravo idemo vani!", gđa Carnes odgovara "Sreća na tvome licu mi pokazuje kako jedva čekaš izaći vani. Uzbuđena si!" Kada odgojiteljice prihvaćaju i reflektiraju dječje osjećaje one pokazuju senzibilitet i brigu na djeci razumljiv način. Potvrde odgojiteljica djeci pokazuje da ih se čuje i prihvaća. (Duffy 2008.). Kao rezultat toga, djeca se osjećaju sigurno u izražavanju svojih emocija te dobivaju podršku u prepoznavanju, imenovanju i boljem razumijevanju svojih emocija. • Provodite kvalitetno vrijeme sa svakim djetetom kroz aktivnosti poput čitanja priča i igranjem igara. Emily je tužna nakon što je mama otišla, stoga je gđa Carnes odvela u kutak gdje su jastuci i plișane životinje te je uzela knjigu koju joj čita. Emily je kratko nakon toga odlučila istraživati vrtićku sobu te se potom zaigrala. Judy se požalila da se nitko ne želi igrati s njom za taktilnim stolom. Gđa Carnes je potom došla do nje i sjela za stol da se pridruži Judy u igri dok im se još jedno dijete ne pridruži. • Gđa Carnes prestaje sa svojim aktivnostima kako bi s djetetom pojedinačno provodila kvalitetno vrijeme pri čemu se prilagođava njegovoj dobi, a ujedno zadržava otvorenu komunikaciju. Takve razgovore provodi redovito, posebno tijekom pozdravljanja, slobodne igre, užine, ručka i prilikom napuštanja vrtića što za

	rezultat ima produbljenje njihovog odnosa te izgradnju uzajamnog povjerenja (Gartrell 2007.).
POVEZNICE/IZVORI	https://www.naeyc.org/resources/pubs/yc/mar2018/promoting-socialand-emotional-health

IME/NAZIV	Suradnja/poštivanje pravila
DOB	2-6 godina

OPIS	Za socio emocionalni razvoj je iznimno važno uspostavljanje rutina, jasnih pravila i očekivanja. Djeca su spremnija na suradnju ukoliko se zahtjevi prilagode njihovoj dobi te ih se pohvali za odrađenu aktivnost koja se od njih očekuje. Savjeti za gradnju odnosa i suradnje između djeteta i odrasle osobe: • Neka urade mali zadatak. U dobi od dvije godine dijete može razumjeti složenije zadatke i može se djetetu ponuditi da izvrši jednostavan zadatak. Nakon igre neka vam pomogne posložiti igračke u spremnike/kutije u kojima se nalaze pojedine igračke. Neka takva aktivnost bude poput igre u kojoj će se vidjeti koje će dijete pospremiti najviše igračaka. Pobrinite se pohvaliti dijete na kraju aktivnosti. Dob djeteta: 2 godine • Igrajte igre koje potiču suradništvo. Mala djeca najbolje uče kroz igru, stoga igrajte igre koje naglašavaju važnost čekanja na svoj red. Najbolji primjer takvih igara su: "Ljestve" (Follow the Leader), "Školica" (Hopscotch). Dob djeteta: 3-4 godine • Pravila neka budu kratka i jasna. Djeca u dobi od 3 do 4 godine počinju dosljedno slijediti pravila, ali ih se još treba podsjećati kakva ponašanja očekujemo od njih. Djeca će bolje poštivati pravila ako upute budu kratke, jasne te ako mi budemo dosljedni u pravilima koje provodimo. Dob djeteta: 0-5 godina • Djeci osigurajte odmor: sposobnost malog djeteta za suradnju se smanjuje ukoliko je umorno ili pretjerano stimulirano. Pružite mu dovoljno prilika za odmor i tišinu te odredite vrijeme za odlazak na počinak. Dob djeteta: 0-5 godina
POVEZNICE/IZVORI	https://agesandstages.com/free-resources/articles/7-areas-of-social-emotional-development-what-they-are-and-how-to-support-them/

IME/NAZIV	Samostalnost
DOB	1-6 godina

OPIS	Svaka odgojiteljica je jednom od djeteta čula riječi “Ja ću to!”. Koliko god ponekad takvi ispadi budu frustrirajući oni su zapravo pozitivan pokazatelj da se dijete osjeća sigurno pokazati svoju samostalnost i osviještenost. Prijedlozi koji mogu pomoći odgojiteljicama/roditeljima/skrbnicima u poticanju razvoja samostalnosti su: • Zamolite dijete da vam pomogne, npr. da vam “pomogne” napraviti ručak ili večeru. Osigurajte jednu полицu ili ormarić u koji će moći slagati kućanska pomagala poput mjernih posuda i žlica, uz sve mjere opreza. Poduprite ga s riječima “Hvala što si to učinio! Ti si sjajan pomagač!” Dob djeteta 12 mjeseci • Istražujte! Postoje mnoge stvari koje mala mala djeca po prvi put mogu doživjeti, bilo da se radi o korovu koji viri iz pločnika ili vjeverici koja juri oko stabla. Dopustite djetetu istraživanje (dok ste vi u blizini) i razgovarajte s njim o svakom novom otkriću. Dob djeteta 2-5 godina • Stvorite prilike za poticanje odgovornosti. Započnite s malim odgovornostima tipa kućanskih poslova. Možete ih zamoliti da pometu ili pospreme svoju sobu ili da sami naprave svoju užinu. Uvijek pohvalite dobro odrađen posao! Dob djeteta 3/5 godina
POVEZNICE/IZVORI	https://agesandstages.com/free-resources/articles/7-areas-of-social-emotional-development-what-they-are-and-how-to-support-them/

IME/NAZIV	Interakcija
DOB	0-6 godina

OPIS	Djeca pa i ona najmlađa traže lica svojih roditelja/skrbnika te ih pokušavaju oponašati. Odrastajući počinju zapažati i druge ljude te tako razvijaju međuljudske odnose. Mala djeca se vole igrati zajedno, jedna do drugih dok djeca predškolske dobi uče kroz suradnju s drugom djecom poput dijeljenja, razmjene, pregovaranja oko nesuglasnica. Strategije za razvoj međuljudskih odnosa: • Spustite se na pod, stavite dijete na mekanu deku, a potom legnite da vidite kako izgleda svijet iz djetetove perspektive. Opišite djetetu sve što vidite bez obzira koliko nešto beznačajno izgledalo. "Pogledaj kako lijepo izgleda ovo svjetlo koje se reflektira na drveni pod." Dob djeteta 0-12 mjeseci • Zajedno igrajte igre. Ponekad su najjednostavnije igre one koje su najzabavnije. Sjednite na pod s djetetom i kotrljajte loptu naprijed-nazad. Zaplječšite djetetu svaki put kada gurne loptu ili je uhvati rukuma. Dob djeteta 12-18 mjeseci • Omogućite dijeljenje i čekanje reda. Kada se dijete igra s drugim djetetom, ostanite u blizini te potaknite dijete na dijeljenje i čekanje na svoj red. Iako su još kognitivno nezreli da bi u potpunosti shvatili smisao dijeljenja i čekanja na svoj red, razgovorom im ukažite kako biti strpljiv i pristojan pridonosi stvaranju dobrih odnosa. Dob djeteta 2-4 godine • Hajdemo se pretvarati. S nekoliko jednostavnih rekvizita poput stare odjeće, kutija, papira za zamatanje potaknite dijete na igru pretvaranja. • Dob djeteta 3-5 godina
POVEZNICE/IZVORI	https://agesandstages.com/free-resources/articles/7-areas-of-social-emotional-development-what-they-are-and-how-to-support-them/